

חק לישראל – פרשת אחרי מות יום ב'

תורה – ויקרא פרק טז'

(ו) וְלָקַח אֶת שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים וְהַעֲמִיד אֹתָם לְפָנַי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: (ז) וְלָקַח אֶת שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים וְהַעֲמִיד אֹתָם לְפָנַי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: (ח) וַיִּסֹּב יַת תְּרִיזֵי וַיִּפְרִיזֵי וַיִּקָּים יִתְהוֹזֵן קָדָם יי בְּתַרְעֵי מִשְׁכַּן זְמַנָּא:

(ח) וַנִּתֵּן אֲהָרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גְּדֹלוֹת גֹּדְרָל אֶחָד לַיהוָה וְגֹדְרָל אֶחָד לְעִזָּאוֹל:

(ח) וַנִּתֵּן אֲהָרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גְּדֹלוֹת גֹּדְרָל אֶחָד לַיהוָה וְגֹדְרָל אֶחָד לְעִזָּאוֹל: (ח) וַיִּתֵּן אֲהָרֹן עַל תְּרִיזֵי וַיִּפְרִיזֵי עֲדָבִין עֲדָבָא חַד לְשָׁמָא דִּי וַיְעַדְבָּא חַד לְעִזָּאוֹל:

(ט) וְהִקְרִיב אֲהָרֹן אֶת הַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגֹּדְרָל לַיהוָה וְעָשָׂהוּ חֲטָאת:

(ט) וְהִקְרִיב אֲהָרֹן אֶת הַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגֹּדְרָל לַיהוָה וְעָשָׂהוּ חֲטָאת: (ט) וַיִּקְרַב אֲהָרֹן יַת צְפִירָא דִּי סְלִיק עֲלוּהֵי עֲדָבָא לְשָׁמָא דִּי וַיְעַבְדֵּיהּ חֲטָאתָא:

(י) וְהַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגֹּדְרָל לְעִזָּאוֹל יַעֲמֵד חַי לְפָנַי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לְעִזָּאוֹל הַמִּדְבָּרָה: (י) וְהַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגֹּדְרָל לְעִזָּאוֹל יַעֲמֵד חַי לְפָנַי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לְעִזָּאוֹל הַמִּדְבָּרָה: (י) וַצְפִירָא דִּי סְלִיק עֲלוּהֵי עֲדָבָא לְעִזָּאוֹל יִתְקַם כַּד חַי קָדָם יי לְכַפֵּרָא עֲלוּהֵי לְשַׁלַּח יִתִּיה לְעִזָּאוֹל לְמִדְבָּרָא:

רש"י

(ח) ונתן אהרן על שני השעירים גדלות – מעמיד א' לימין וא' לשמאל ונתן ב' ידיו בקלפי ונוטל גורל צימין וחזרו בשמאל ונתן עליהם את שכתוב בו לשם הוא לשם ואת שכתוב בו לעזאזל משתלח לעזאזל: עזאזל – (יומא ס"ז ת"כ) הוא הר עז וקשה לוק גבוה שנא' ארץ גזרה. חתוכה:

(ט) ועשהו חטאת – (ת"כ) כשמניח הגורל עליו קורא לו שם ואומר לה' חטאת: (י) יעמד חי – כמו יועמד חי על ידי אחרים ותרגומו יתקם כד חי. (ת"כ) מה ת"ל לפי שנא' לשלח אותו לעזאזל ואיני יודע שילוחו אם למיתה אם לחיים לכך נאמר יעמד חי עמידתו חי עד שישתלח מכאן ששליחותו למיתה: לכפר עליו – שיתודה עליו כדכתיב והתודה עליו וגו':

נביא – יחזקאל פרק כב' ז'–י'

(ז) אָב וְאִם הִקְלוּ בָךְ לָגֵר עָשׂוּ בְעֵשֶׂק בְּתוֹכָךְ יְתוּם וְאַלְמָנָה הוֹנוּ בָךְ: (ח) אָבָא וְאִמָּא אֶקִּילוּ בְךָ לְגִיזְרָא אֲנִיכּוּ אֹנְסָא בְּגוּיָךְ יִתְמִין וְאַרְמְלָן אֹנִיאוּ בִיךְ:

(ח) קָדְשֵׁי בְּזִית וְאֶת שַׁבְּתֵי חֲלָלְתָּ: (ח) עַל קוֹדְשֵׁי בְּסֵרֵת וַיִּת יוֹמֵי שְׁבִיעֵי דִילֵי אַחִילַת:

(ט) אֲנִשֵׁי רְכִיל הָיוּ בָךְ לְמַעַן שִׁפְךָ דָּם וְאֵל הַהָרִים אָכְלוּ בָךְ זְמָה עָשׂוּ בְּתוֹכָךְ: (ט) גַּבְרֵי אַכְלֵי קוֹרְעָא הָיוּ בִיךְ בְּדִיל לְמַשְׁפַּךְ דָּם זְכָאֵי וּבִטּוּרִיא פִלְחוּ בִיךְ לְטַעוּתָא אַרִי עֵיצַת חֲטָאִין עַבְדּוּ בְּגוּיָךְ:

(י) עֲרֹוֹת אָב גָּלָה בָךְ טְמוּאֹת הַנְּבִדָה עֲנּוּ בָךְ: (י) עֲרִית אָבָא גְלִיאוּ בִיךְ אֲתָא טוּמְאָה עֲנִיאוּ בִיךְ:

רש"י

(ז) אב ואם הקלו בך – כל התועבות שצפ' קדושים תהיו שהוזהרו עליהם נמנו כאן: (ח) קדשי בזית – ולא כמו שאמרתי לרזונכם תזבחו (ויקרא י"ט):

חק לישראל – פרשת אחרי מות יום ב'

(ט) ואל ההרים אכלו בך – ובטוריא פלחו זיך לטעותא. זמה עשו – עלות של קסעה:

כתובים – משלי פרק כה' כב'–כה'

(כב) כִּי גַחְלִים אַתָּה חַתָּה עַל רֵאשֵׁי וַיְהִי וַיִּשְׁלַם לְךָ: (כג) מַטּוֹל דְּגוּמְרֵי דְנֹרָא חַתֵּי אַתָּה עַל רֵישֵׁיהּ וְאַלְהָא נְשַׁלְמִיהּ לְךָ:
 (כג) רוּחַ צְפוֹן תְּחוּלֵל גְּשָׁם וּפְנֵים נְזַעְמִים לְשׁוֹן סְתָר: (כד) רוּחַא גְּרִבִיתָא בְּטַנָּא מִטְרָא הֵיכְנָא אִפֵּי בְּנִיסְתָא וְלִישָׁנָא מִטְשִׁיא:
 (כד) טוֹב שְׁבַת עַל פְּנֵת גַּג מְאֻשֶׁת מְדוּנִים {מְדִינִים} וּבֵית חֶבֶר: (כה) טַב לְמִיתַב עַל קַרְנָא דְאֶגְרָא מִן דְּלַמְעַמְד עִם אַתָּתָא תְּגַרְנִיתָא וּבֵיתָא טְרַקָּא:
 (כה) מֵיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֵיפָה וְשִׁמוּעָה טוֹבָה מֵאַרְצֵי מְרַחֵק: (כה) מֵיָא קְרִירֵי עַל נֶפֶשׁא מִשְׁלַחְתָּא הֵיכְנָא שִׁמוּעָתָא טַבְתָּא מִן אַרְעָא רְחִיקָתָא:

רש"י

(כב) כִּי גוֹזְלִים – הֵם לֹא שָׂאתָ חוֹתָה וְשׂוֹאֵב מִן הַמְדוּרָה לְחַת עַל רֵאשֵׁי. חוֹתָה – כָּל שְׂאִיבַת גַּחְלִים מִחוּץ הַהֶסֶק קָרִי חוֹתָה כְּלֹאמֹר לְחַתוֹת אֵשׁ מִיְקוּד (וַיִּשְׁעִי ל.). וְהַיִּשְׁלָם לְךָ – יִשְׁלִימֵנו עִמָּךְ שְׁלֹא יִתְגַּבֵּר עֲלֶיךָ:
 (כג) רוּחַ צְפוֹן תְּחוּלֵל גְּשָׁם – תּוֹלֵד וְתַזְרָא אֶת הַגְּשָׁם. וּפְנֵים נְזַעְמִים – תְּחוּלֵל לְשׁוֹן סְתָר לְהַרְגֵם גּוֹרֵם שִׂיחֵי פְנֵי הַקְּצֵה נְזַעְמִים, וְכֵן דְּמִיּוֹן פְּתָרוֹן הַמְקַרָּא רוּחַ צְפוֹן עֲשׂוּיָהּ לְחוּלֵל גְּשָׁם וּלְשׁוֹן סְתָר עֲשׂוּיָהּ לְפְנֵים נְזַעְמִים:

(כד) טוֹב שְׁבַת עַל פְּנֵת גַּג – עַל סְלוֹק הַשְּׂכִינָה נֹאמֵר. מְאֻשֶׁת מְדִינִים – כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִרְשִׁיעוּ אֶת מַעֲשֵׂיהָ וְהִקְנִיטוּ לְהַקְצֵה. וּבֵית חֶבֶר – בֵּית שְׁחָזְרוּ צוֹ גְּלוּלִים לְשְׂכִינָה:
 (כה) עַל נֶפֶשׁ עֵיפָה – עֲשׂוּיָהּ לְהַשִּׁיב נֶפֶשׁ עֵיפָה. וְשִׁמוּעָה טוֹבָה – אֵף הֵיא שׂוֹה לְהֵם וְכֵן יַעֲקֹב וְתַחֵי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם (בְּרַחֲמֵי מֵה):

משנה – עירובין פרק ה'

(א) בֵּינֵי מְעַבְרֵין אֶת הָעָרִים, בֵּית נִכְנָס בֵּית יוֹצֵא, פְּגוּם נִכְנָס פְּגוּם יוֹצֵא. הָיוּ שָׁם גְּדוּדֵיּוֹת גְּבוּהוֹת עֲשָׂרָה טַפְחִים, וּגְשָׁרִים וּנְפִשׁוֹת, שְׂיִישׁ בְּהֵן בֵּית דִּירָה, מוֹצֵיאִין אֶת הַמְדָּה כְּנֶגְדָּה, וְעוֹשִׂין אוֹתָהּ כְּמִין טַבָּלָא מְרַבְּעָת, כְּדִי שְׂיִיחָא נְשִׁבֵר אֶת הַזְּיּוֹת:

רע"ב – (א) כִּי לְמַעַבְרֵין – לְשׁוֹן אֲשֶׁר מַעֲבֵרַת שְׂכִינָהּ צוֹלֵט. וְהַכִּי קֹאמֵר, כִּי לְשׁוֹן אֲשֶׁר לֵה עֵיבּוֹר לְעִיר. אִם בֵּית נִכְנָס בֵּית יוֹצֵא וְכוּ'. כְּשֶׁבָּא לְצִיּוֹן סִימָן תְּחוּם הָעִיר וְבָא לְמִדּוּד אֲלֵפִים חוֹלָה לֵה, אִם לֹא הִיתָה חוֹמַתָּה חֲלָקָה, אֲלֹא בְּתִים סְמוּכִין וּמְחוּבְּרִים וְיֵשׁ בֵּית נִכְנָס לְחוּץ הָעִיר יוֹתֵר מִחֲזִירוֹ וְנִרְאִית

כְּנִיסָתוֹ פְּגוּמָה וְיֵשׁ בֵּית צוֹלֵט וְיוֹלָא לְחוּץ יוֹתֵר מִחֲזִירוֹ: אִם פְּגוּם נִכְנָס פְּגוּם יוֹלָא – שֵׁשׁ מַגְדָּלִים צוֹלֵטִים בְּחוּמָה, פְּעֻמִּים צוֹלֵטִים לְפָנִים פְּעֻמִּים לְחוּץ: אִם שְׂהִיוּ שָׁם – לְאַחַת הַקְּרָנוֹת שֶׁל עִיר: גְּדוּדֵיּוֹת גְּבוּהוֹת – שְׂבָרֵי חוּמָה שֶׁל חֲרֻבוֹת בְּתִים, וְיִשְׁנֵן תּוֹךְ שְׂבָעִים אֲמָה וְקִירִים לְעִיר: אִם נֶפֶשׁוֹת – בְּנֵין

חק לישראל – פרשת אחרי מות יום ב'

ולא יהיה כאן ארוך וכאן קצר: ועוֹשֵׂין אוֹתוֹן – התחומין. מרובעים, שיהא אלפים ללדדים כבאמצע. ולא עגולים, שיהא להן אלפים באמצע, ובלדדים הם מתמעטים כדרך דבר עגול:

שעוֹשֵׂין על הקבר. והוא שיהא בהן בית דירה: מוליאין את המדה כנגדן – אם הבליטות הללו אלל קרן מזרחית כפונית, רואים כאילו יש עוד בליטה אחרת כנגדה בקרן מזרחית דרומית וחוט מתוח מזו לזו, ומודל מן החוט ולחוז, כדי שיהא התחום שזה לשתי הקרנות

(ב)

גוֹתְנִין קֶרְפֵף לְעִיר, דְּבָרֵי רַבֵּי מְאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, לֹא אָמְרוּ קֶרְפֵף, אֶלָּא בֵּין שְׁתֵּי עֵירוֹת, אִם יֵשׁ לָזוֹ שְׁבָעִים אֲמָה וְשִׁירִים, וְלָזוֹ שְׁבָעִים אֲמָה וְשִׁירִים, עוֹשֶׂה קֶרְפֵף לְשִׁתְיָהוּ לְהִיוֹתוֹן בְּאַחַת:

עיירות הסמוכות זו לזו נותנין שבעים אמה ושיריים לכל אחת כדי לחברן על ידי קרפפות הללו להיות כעיר אחת והבא ללכת מאחת מהן [דרך] חברתה מודדים לו אלפים אמה מחוץ לחברתה מפני ששתיהן כעיר אחת ע"י קרפפות הללו שמחברין ביניהן. והלכה כחכמים שאין נותנין קרפף לעיר אחת אלא בין שתי עיירות בלבד:

רע"ב – (ג) נותנין קרפף לעיר – כל הבא למדוד תחומין מניח לעיר אור של שבעים אמה ושיריים שהן שבעים אמה ושני שלישי אמה ומסם מתחיל למדוד אלפים אמה שנאמר (במדבר לה) מקיר העיר וחוצה אלף אמה סביב, אמרה תורה תן חוצה ואחר כך מדוד, כלומר תן לה קרפף של שבעים אמה ושיריים ואחר כך מדוד מסם והלחה: לא אמרו קרפף אלא בין שתי עיירות – שתי

(א) וְכֵן שֶׁלְשָׂה כְּפָרִים הַמְשַׁלְשִׁין, אִם יֵשׁ בֵּין שְׁנַיִם הַחִיצוֹנִים מְאָה וְאַרְבָּעִים וְאַחַד וְשְׁלִישִׁי, עֹשֶׂה אֲמִצְעֵי אֶת שְׁלִשְׁתָּן לְהִיוֹתוֹן בְּאַחַד:

אמה ושליש, הרי שלשתן נחשבות כאחת, והיורא מאחת מהן לילך דרך חברותיה מונה מחומת חברתה החיונה. וכמה יהא בין האמצעית לחיונית, אלפים אמה, דהואיל ויכולה לבוא אמצעית לחיונית וחיונית לאמצעית בלא עירוב אמרינן רואין כאילו אמצעית נתונה ביניהן. אבל אם רחוקה יותר מאלפים לא אמרינן רואין:

רע"ב – (ג) וכן שלשה כפרים המשולשים – לא משולשים ממש אלא שלישי עומד מרחוק כנגד בין החיונים, וכל שאילו מכנים אמצעי לביניהן ואין בין זה לזה אלא מאה וארבעים ואחת אמה ושליש, שהן שבעים אמה ושני שלישים לזו ושבעים אמה ושני שלישים לזו, וכן לכל העיר החיונה האחרת אין ין האמצעית לבינה אלא מאה וארבעים ואחת

(ד) אִין מוֹדְדִין אֶלָּא בְּחֶבֶל שֶׁל חֲמִישִׁים אֲמָה, לֹא פָחוֹת וְלֹא יוֹתֵר. וְלֹא יִמְדוּד אֶלָּא כְּנֶגֶד לְבוֹ. הָיָה מוֹדֵד וְהִגִּיעַ לְגִיא אוֹ לְגֵר, מִבְּלִיעוֹ וְחוֹזֵר לְמִדְתּוֹ. (הִגִּיעַ לְהָר, מִבְּלִיעוֹ וְחוֹזֵר לְמִדְתּוֹ), וּבְלֶבֶד שֶׁלֹּא יֵצֵא חוּץ לְתַחוּם. אִם אֵינּוּ יָכוֹל לְהִבְלִיעוֹ, בָּזוֹ אָמַר רַבֵּי דוֹסְתַאי בְּרַבֵּי יִנְאִי מְשׁוּם רַבֵּי מְאִיר, שְׂמִיעֵתִי שְׂמִיקְדִּין בְּהָרִים:

באמצעיתו ומתקצר: אלא כנגד לבו – קבעו לו חכמים מקום לשום ראש החבל כל אחד נגד לבו, שאם יתן זה כנגד לראשו, וזה כנגד רגליו החבל מתקצר והתחומין מתמעטין: לגדר – חומת אבנים שנפלה ונעשית גל גבוה

רע"ב – (ד) אין מודדים – אלפים אמה של תחום שבת אלא בחבל של פשתן ארוך חמשים אמה: לא פחות – שכשהחבל קצר נמתח (הרבה ומאריך (האמה) [כ"ל המדה]: ולא יותר – כשהוא ארוך הרבה מכפיל)

חק לישראל – פרשת אחרי מות יום ב'

עשרה טפחים, אצל אם הוא זקוף עד שבפחות מהלך חמש אמות זקוף עשרה טפחים אינו מצליעו אלא אומרו בלבד והולך: והוא שלא יאל חוץ לתחום – כשהולך המודד להצליע ההר או הגיא לא יאל חוץ לתחום למקום שראשי הגיא קרבים שיכול להצליעם שם כדי שיחזור אח"כ למדתו כנגד העיר, גזירה מפני שהרואה אותו מודד והולך שם יאמר שמדת תחומים של כ"ד העיר באה עד כאן: בזו אמר רבי דוסתאי – בזו, למעוטי עיר מקלט ועגלה ערופה הקרובה אל החלל שאין מקדרין בהן: מקדרין – נוקבין, רואין כאלו נוקבין אותן ומודדים דרך הנקב, למעט מדת מדרונו, כדאמרינן בגמרא שמודדין אותו בחבל של ארבע אמות והתחתון מניח את ארבע אמות חצי קומת אדם. והלכה כר' דוסתאי:

(ה) אין מודדין אלא מן הממחה. רבה למקום אחד ומיעט למקום אחר, שומעין למקום שרבה. רבה לאחד ומיעט לאחר, שומעין למרבה. אפלו עבד, אפלו שפחה, נאמנין לומר, עד כאן תחום שבת, שלא אמרו חכמים את הדבר להחמיר אלא להקל:

שומעין למקום שריבה – ומוציאין מדת הקרנה כנגדה, מפני שלא מתח מתחלה החבל כל כרכו. ותניא בתוספתא שהוא לריך למתחו בכל כוחו: ריבה לאחד ומיעט לאחר – הכי קאמר, ריבה אחד ומיעט אחר, שמדדו שני בני אדם מומחים, זה ריבה וזה מיעט:

(ו) עיר של יחיד ונעשת של רבים, מערבין את פלה. ושל רבים ונעשת של יחיד, אין מערבין את פלה, אלא אם כן עשה חוצה לה בעיר חדשה שביהודה, שיש בה חמשים דיוורים, דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר, שלש חצרות של שני בתים:

של רבים אם אין משייר בה בתים ידועים בלא עירוב, דהוא שזור הוא היכר לטעמא משום עירוב הוא, ולא תשתכח תורת רשות הרבים. וזו הואיל והיתה של רבים והיתה כריכה שזור אע"ג דהשתא הוא של יחיד נדונה כבתחלה: אלא אם כן עשה חוצה לה

ומשופע: מצליעו – אם אינו רחב חמשים אמה משפתו אל שפתו מלמעלה, אף על פי שיך במדרונו הלך יותר מאלף, אין אומרים תעלה מדת מדרונו למדת התחום, אלא זה יעמוד על שפתו מכאן וזה יעמוד על שפתו מכאן ויצליעו מדרונו בחבל אחד: וחוזר למדתו – מדקתני חוזר למדתו, משמע שאם היה רחבו כנגד העיר יותר מחמשים ואינו יכול להצליעו שם בחבל ובאחד מראשיו שלא כנגד העיר יכול להצליעו שם בחבל ובאחד מראשיו שלא כנגד העיר יכול להצליעו, הולך ומצליע שם ומודד והולך שם משפתו והלאה עד כנגד המקום שכלה בו רוחב הגיא כנגד העיר וחוזר למדתו כנגד העיר ומשלים את מדת תחומיו: הגיע להר מצליעו – והוא שלא יהיה הר זקוף הרבה אלא משופע שבהלך חמש אמות ממנו לא יגבה אלא

רע"ב – (ה) אין מודדין אלא מן המומחה – אדם הבקי במדידה. וגאון פירש מומחה לשון ומחה על כתף ים כנרת (במדבר לו), כלומר שמתכוונים למדוד התחומין לכתחלה מן המקום השווה והישר כדי שלא יהא לריך לקר: וריבה למקום אחד ומיעט למקום אחר – שנמצאו סימני תחום זו ארוכין וזולטין מכנגד סימני תחום קרן שכנגדה:

רע"ב – (ו) עיר של יחיד – כגון שאדם אחד קנה כולה והוא משכיר כל בתיה לבני אדם הדריס בה. ואחר כך נעשת של רבים: מערבין את כולה – כדרך שהיו מערבין כשהיתה של יחיד שלא היתה כריכה שזור: אין מערבין את כולה – שאסור לערב עיר

חק לישראל – פרשת אחרי מות יום ב'

גדולה הסמוכה לה והוא שיעור השו"ר שצריך לשייר בעיר שלא יערבו עם האחרים משום הכירא: ר' שמעון אומר שלש חרות וכו' – ופסק ההלכה אפילו בית אחד בחצר אחת הוא שו"ר. ועיר שאין זה אלא פתח אחד בלבד אפילו היתה של רבים אינה כריכה שו"ר:

(ו) מי שהיה במזרח ואמר לבנו, ערב לי במערב, במערב ואמר לבנו, ערב לי במזרח, אם יש הימנו ולביתו אלפים אמות, ולערובו יותר מפאן, מתר לביתו ואסור לערובו. לערובו. אלפים אמה ולביתו יותר מפאן, אסור לביתו ומתר לערובו. הנותן את ערובו בעבורה של עיר, לא עשה ולא כלום. נתנו חוץ לתחום, אפילו אמה אחת, מה שישפך הוא מפסיד:

מפסיד לרוח שכנגדה. שהרי מונה מן העירוב אלפים לכל רוח, ואם נתנו בסוף אלף למזרח נמצא שכלות אלפים של מזרח בסוף שלש אלפים לעיר ונשחקר אלף, ואלפים של מערב כלות בסוף אלף של מערב העיר, והפסיד אלף. וקמשמע לן דאין העיר עולה בחשבון האלפים של מערב אלא כולה כארבע אמות. והני מילי, כשאין כלות האלפים שמן העירוב לכל העיר אלא בסוף העיר או חוץ לה, אבל אם כלות באמצע העיר או באיזה מקום בחוכה, אינו יכול לילך בחוץ העיר אלא עד מקום שכלות האלפים אמה של עירוב, ותו לא, כדתנן בסמוך:

(ח) אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה, ואין אנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה. ביצה, מי שהיה בעיר גדולה ונתן את ערובו בעיר קטנה, בעיר קטנה ונתן את ערובו בעיר גדולה, מהלך את כל עיר וחוץ לה אלפים אמה. ורבי עקיבא אומר, אין לו אלא ממקום ערובו אלפים אמה:

אלא עד סוף תחומן: כיצד מי שהיה בעיר גדולה – מתניתין חסורי מחסרה והכי התני, אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה ואין אנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה, כמה דברים אמורים במודד אלפים אמה, אבל הנותן עירובו בחוץ העיר, בין נתנו אנשי עיר גדולה עירובו בקטנה, בין נתנו אנשי עיר קטנה עירובו בגדולה, מהלכין כל העיר שהעירוב מונח בה כארבע אמות,

– שו"ר שלא עירבו עם שאר העיר. ורבותא קמשמע לן שאפילו שו"ר של חוץ לה מועיל לשאר העיר: בעיר חדשה שציהודה – עיר היתה ציהודה ושמה חדשה ולא היו בה אלא חמשים דורות והיא העיר היותר קטנה שכל ארץ יהודה והיא היתה שו"ר לעיר

רע"ב – (ז) מי שהיה במזרח – בשדה, וקדש עליו שם היום והוא רחוק מעירובו יותר מאלפים והרי אין עירובו עירוב כיון שאינו יכול לילך וליטלו, הו"ל ליה שציתתו בביתו שהרי בתחום ביתו הוא עומד ומסתמא בביתו ניחא ליה שסתמא שציתתו כשאין עירובו עירוב: אסור לביתו – למנות אלפים לכל רוח: בעבורה של עיר – באחד מן הבתים העומדים בחוץ שבעים אמה ושיריים: לא עשה ולא כלום – שהרי בלא עירוב נמי יש לו מן העיר אלפים לכל רוח, וכל העיר עם עבודה נחשבים לו כארבע אמות: נתנו חוץ לתחום. חוץ לעבודה של עיר. והכי מפרש לה בגמרא: מה שנשכר – לרוח זה

רע"ב – (ח) אנשי עיר גדולה – שהיתה להן עיר קטנה בחוץ אלפים ויוצאים מעירן ומונין והולכים דרך הקטנה הסמוכה, מהלכין את כל העיר הטקנה הסמוכה להן כארבע אמות, ומשלימים מדתן חוץ לה: ואין אנשי עיר קטנה מהלכין את הגדולה – כולה כארבע אמות, לפי שמדת תחומין כלה באמצע עיר גדולה לפיכך אין עיר גדולה נחשבת להם כארבע אמות ואין הולכים בה

חק לישראל – פרשת אחרי מות יום ב'

שהוא מונח זה כארבע אמות ואין מונים אלפים אלא ממקום העירוב. ואין הלכה כר' עקיבא:

(ט) אָמַר לָהֶן רַבֵּי עֲקִיבָא, אִי אַתֶּם מוֹדִים לִי בְּנוֹתֵן עֲרוּבוּ בַּמַּעֲרָה, שְׂאִין לוֹ מִמְּקוֹם עֲרוּבוּ אֶלָּא אֶלְפִים אַמָּה. אָמְרוּ לוֹ, אֵימַתִּי, בְּזִמְן שְׂאִין בְּהַ דִּיּוּרִין, אָבֵל יֵשׁ בְּהַ דִּיּוּרִין מִהַלְלֵךְ אֶת כְּלָה וְחוּצָה לָהּ אֶלְפִים אַמָּה. נִמְצָא קַל תּוֹכָה מֵעַל גְּבֵהַ. וְלַמּוֹדֵד שְׂאִמְרוּ נוֹתְנִין לוֹ אֶלְפִים, שְׂאִפְלוּ סוּף מִדָּתוֹ כְּלָה בַּמַּעֲרָה:

ממקום עירובו, לגבה אינו ראוי לדירון. ותוכה מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה: ולמודד שאמרו – אע"פ שחולקים חכמים על רבי עקיבא צנותו עירובו צעיר לומר שכל העיר לו כארבע אמות, מודים הן שהצא ממקום שציתתו וכלתה מדתו של אלפים אמה אפילו צמעה שיט זה דירון שאינו נכנס להלן ממדתו כלום:

כילד, מי שהיה מעיר גדולה ונתן את עירובו צעיר קטנה וכו': ורבי עקיבא – חולק על תנא קמח וסבר שאין העירוב עושה העיר

רע"ב – (ט) אימתי בזמן שאין זה דירים – שנפלו מחיצותיה ואינה ראוי לדירון. שאם ראוי לדירון אע"פ שאין זה עכשו דירון אינה נחשבת כולה אלא כארבע אמות לדברי חכמים. וכן עיר שאין יושב בה ויש לה חומה סביב שנתן זה עירובו נחשבת כארבע אמות, ואפילו היא גדולה כאנטוכיא: נמצא קל תוכה מעל גבה – דאילו גבה של מערה אם נתן קס עירובו אין לו אלא אלפים אמה

גמרא – עירובין דף נג' ע"ב

ברוריה אשכחתי לההוא תלמידא דהוה קא גריס בלחישה בטשה ביה אמרה ליה לא כך כתוב ערוכה בכל ושמורה אם ערוכה ברמ"ח אברים שלך משתמרת ואם לאו אינה משתמרת תנא תלמיד אחד היה לרבי אליעזר שהיה שונה בלחש לאחר שלש שנים שכח תלמודו.

אמר ליה שמואל לרב יהודה שינא פתח פומיך קרי פתח פומיך תני כי היכי דתתקיים בך ותוריד חיי שנאמר כי חיים הם למצאייהם ולכל בשרו מרפא אל תקרי למצאייהם אלא למוציאייהם בפה.

אמר רב אמי מאי דכתיב כי נעים כי תשמרם בבטנך יחדיו על שפתיך אימתי דברי תורה נעימים בזמן שתשמרם בבטנך ואימתי תשמרם בבטנך בזמן שיכנו יחדו על שפתיך רבי זירא אמר מהכא שמחה לאיש במענה פיו ודבר בעתו מה טוב אימתי שמחה לאיש בזמן שמענה בפיו לשון אחר אימתי שמחה לאיש במענה פיו בזמן שדבר בעתו מה טוב רבי יצחק אמר מהכא כי קרוב אליך הדבר מאד בפך ובלבבך לעשתו אימתי קרוב אליך בזמן שבפך ובלבבך לעשותו רבא אמר מהכא תאות לבו נתתה לו וארשת שפתיו בל מנעת סלה אימתי תאות לבו נתתה לו בזמן

חק לישראל – פרשת אחרי מות יום ב'

זוהר – אחרי מות דף סז ע"א

והיתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי בעשור לחדש תענו את נפשותיכם וגו'. (ויקרא ט"ז) רבי חייא פתח, (ישעיה כו) נפשי אוייתיך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך וגו'. נפשי אוייתיך בלילה. נפשי בלילה מבעי ליה, מאי נפשי אוייתיך. אף רוחי בקרבי אשחרך, ישחרך מבעי ליה. אלא הכי תאנא, קודשא בריך הוא רוחא ונפשא דכללא, וישראל אמרי נפשי ורוחי אנתי. בגין כה אוייתיך לאדבקא בה, ואשחרך לאשפחא רעותך:

רבי יוסי אמר, בשעתא דבר נש נאים בערסיה. נפקא נפשיה, סלקא ואסהידת ביה בבר נש, על כל מזה דעבד בכל יומא. גופא אמר לנפשא, נפשי אוייתיך בלילה, (דף סז ע"ב) אף רוחי בקרבי אשחרך:

דבר אחר נפשי אוייתיך, אמרה כנסת ישראל קמי קודשא בריך הוא, נפשי אוייתיך בלילה, בעוד דאנא בגלותא ביני עממיא, ומניעא נפשי מפל בישתא (נ"א וריונא נפשי מכל פיסתא) דקוטרא בני עממיא, נפשי אוייתיך, בגין לאתבא לאתרי. אף רוחי בקרבי אשחרך, כלומר, אף על גב דאינון משעבדין לבני, בכל שעבודא, רוחא קדישא לא אתעדי מנאי, בגין למשחר לה, ולמעבד פקודיה:

רבי יצחק אמר, אמרו ישראל קמי קודשא בריך הוא, בעוד דנפשי בי, אוייתיך בלילה. מאי טעמא בלילה, אלא בגין דהאי נפש בהאי שעתא, אצטריך לחמדה לה. אף רוחי בקרבי אשחרך, כד אתער בי רוחא קדישא, אשחרך באתערוותא למעבד רעותך:

כי כאשר משפטיך לארץ בזמנא דמשפט נחית בארעא, לבשמא עלמא, כדון צדק למדו יושבי תבל. כלומר יכלין למסבל דינא דצדק, ולא ישתצי עלמא מניה. אימתי צדק למדו יושבי תבל, כאשר משפטיך לארץ. רבי חזקיה אמר, נפשי אוייתיך בלילה, דא כנסת ישראל. אף רוחי בקרבי אשחרך, דא קודשא בריך הוא:

הלכה – הרמב"ם איסורי ביאה פרק כב'

(ח) לא תתייחד אשה אחת אפילו עם אנשים הרבה עד שתהיה אשתו של אחד מהם שם וכן לא יתייחד איש אחד אפילו עם נשים הרבה נשים הרבה עם אנשים הרבה אין חוששין לייחוד היו האנשים מבחוץ והנשים מבפנים או האנשים מבפנים והנשים מבחוץ ופירשה אשה אחת לבין האנשים או איש לבין הנשים אסורין משום ייחוד אפילו איש שעסקו ומלאכתו עם הנשים אסור לו להתייחד עם הנשים כיצד יעשה יתעסק עמהן ואשתו עמו או יפנה למלאכה אחרת:

חק לישראל – פרשת אחרי מות יום ב'

(ט) מותר להתייחד עם שתי יבמות או עם שתי צרות או עם אשה וחמותה או עם אשה ובת בעלה או עם אשה ובת חמותה מפני ששונאות זו את זו ואין מחפות זו על זו וכן מותר להתייחד עם אשה שיש עמה תינוקת קטנה שיודעת טעם ביאה ואינה מוסרת עצמה לביאה שאינה מזנה בפניה שהרי זו מגלה את סודה:

לע"נ

זאב חיים בן שרה, משה דוד בן סוזנה מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סוזנה מלכה
בת שמחה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.